

GRJÓTNÁM Í ELDVARPAHRAUNI ELdra OG ÞÓRÐARFELLSHRAUNI FYRIR BRIMVARNARGARÐA VIÐ INNSIGLINGUNA Í GRINDAVÍKURHÖFN

Úrskurður Skipulagsstofnunar um mat á umhverfisáhrifum

1. INNGANGUR

Skipulagsstofnun hefur fengið til athugunar efnistöku í Eldvarpahrauni eldra og Þórðarfellshrauni í Grindavíkurkaupstað samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum.

Framkvæmdaraðili: Grindavíkurhöfn.

Framkvæmd kynnt í matsskýrslu: Efnistaka úr námum í Eldvarpahrauni eldra eða Þórðarfellshrauni, Grindavíkurkaupstað.

Markmið framkvæmdar: Efnistaka fyrir byggingu nýrra brimvarnargarða við innsiglinguna í Grindavíkurhöfn.

Athugun Skipulagsstofnunar: Þann 8. desember 2000 tilkynnti Grindavíkurhöfn framkvæmdina til Skipulagsstofnunar. Framkvæmdin var auglýst opinberlega þann 22. desember 2000 í Lögbirtingablaðinu og Morgunblaðinu. Matsskýrsla lá frammi til kynningar frá 22. desember 2000 til 2. febrúar 2001 á eftirtöldum stöðum: Á skrifstofu Grindavíkurkaupstaðar, í Þjóðarbókhöðunni og hjá Skipulagsstofnun í Reykjavík. Matsskýrslan var aðgengileg á heimasíðu Siglingastofnunar Íslands: <http://www.sigling.is>. Engin athugasemd barst á kynningartíma. Leitað var umsagnar Grindavíkurkaupstaðar, Náttúruverndar ríkisins og Heilbrigðiseftirlits Suðurnesja. Framkvæmdin var kynnt Þjóðminjasafni Íslands og Skipulags-, byggingar- og umhverfisnefnd varnarsvæða.

Gögn lögð fram við athugun Skipulagsstofnunar:

Matsskýrsla: Grjótnám í Eldvarpahrauni eldra og Þórðarfellshrauni fyrir brimvarnargarða við innsiglinguna í Grindavíkurhöfn. Matsskýrsla. Stapi ehf. – Jarðfræðistofa og Siglingastofnun Íslands. Desember 2000.

Önnur gögn:

Svör framkvæmdaraðila við umsögnum og fyrirspurnum Skipulagsstofnunar dags. 29. janúar, 9. og 19. febrúar 2001.

2. UMSAGNIR

Umsagnir bárust frá:

Grindavíkurborg með bréfi dags. 4. janúar 2001.
 Náttúruvernd ríkisins með bréfi dags. 2. janúar og 14. febrúar 2001.
 Heilbrigðiseftirliti Suðurnesja með bréfi dags. 3. janúar 2001.
 Varnarmálaskrifstofu utanríkisráðuneytisins með bréfi dags. 1. febrúar 2001.

3. ATHUGASEMDIR

Engin athugasemd barst á kynningartíma

4. UMHVERFISÁHRIF FRAMKVÆMDAR SAMKVÆMT FRAMLÖGÐUM GÖGNUM VIÐ ATHUGUN SKIPULAGSSTOFNUNAR

4.1 FYRIRHUGUÐ FRAMKVÆMD

Í matsskýrslu er kynnt efnistaka á nær óröskuðu svæði í Eldvarpahrauni eldra og efnistaka úr námu í Þórðarfellshrauni fyrir brimvarnargarða við innsiglinguna í Grindavíkurborg. Fram kemur að gæði grjóts til brimvarna séu meiri úr Eldvarpahrauni eldra en í námu í Þórðarfellshrauni og að aðeins verði unnið úr annarri námunni vegna byggingar brimvarnargarðanna. Fyrirhugað efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra er 5 km nær fyrirhuguðum brimvarnargörðum en náma í Þórðarfellshrauni og er heildarkostnaður við efnistöku og efnisflutninga frá svæðinu fyrir sjáanlega 80-100 milljónum króna minni en úr námu í Þórðarfellshrauni. Stefnt er að því að framkvæmdir hefjist í maí 2001 og þeim ljúki eigi síðar en í nóvember 2002.

4.1.1 Námuvinnsla

Samkvæmt matsskýrslu er heildarefnisþörf fyrir brimvarnargarða við innsiglingu í Grindavíkurborg áætluð um 180.000 m³ af grjóti.

Efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra, svæði 5. Samkvæmt matsskýrslu er ráðgert að opna nýja námu norðan Nesvegjar. Til að ná því magni af grjóti yfir 0,3 tonnum sem þarf til byggingar brimvarnargarðanna er áætlað að vinna um 200.000 m³ af föstu bergi er gefur allt að 300.000 m³ af lausu efni á allt að 50.000 m² svæði miðað við 6 m meðalvinnsludýpt. Takist að vinna niður fyrir vatnsborð og í góðu bergi gæti vinnslusvæðið orðið allt niður í 30.000 m². Laust efni sem ekki nýtist gæti orðið 70.000-120.000 m³. Samkvæmt uppdráttum með svörum framkvæmdaraðila er stærð efnistökusvæðisins um 350.000 m². Hlutar þess hafa verið afmarkaðir út frá yfirborðseinkennum sem benda til að þeir séu álitlegastir til vinnslu á stórgrýti, þ.e. í þrjú u.þ.b. 50.000 m² svæði 5a, 5b og 5c auk u.þ.b. 15.000 m² grjótlagersvæði. Út frá borkönnun á svæði 5b og í jaðri svæðis 5a virðist þykkt heillegs bergs vera mest á svæði 5b og líkur á góðum árangri við grjótvinnslu og hafi svæðið því verið valið fram yfir aðra hluta efnistökusvæðisins. Framkvæmdaraðili gerir ráð fyrir að svæði 5b nægi til byggingar brimvarnargarða á árunum 2001 til 2002 komi ekkert óvænt upp við frekari námukönnun og vinnslu. Fram kemur að framkvæmdaraðili þurfi að hafa svæði 5a og/eða 5c upp á að hlaupa komi eitthvað óvænt upp við frekari námukönnun. Í matsskýrslu kemur fram að gera megi ráð fyrir að sprengt verði einu sinni á dag flesta virka daga yfir 15 mánaða tímabil. Fram kemur að gert sé ráð fyrir að efnistökusvæðið í Eldvarpahrauni verði framtíðarnámu svæði fyrir viðhald brim- og sjóvarna við Grindavík.

Náma í Þórðarfellshrauni, svæði 6. Samkvæmt matsskýrslu hefur gjallkargi ofan af hrauninu þegar verið unninn á liðlega 100.000 m² svæði. Til að ná því magni af grjóti yfir 0,3 tonnum sem þarf til byggingar brimvarnargarðanna er gert ráð fyrir að vinna um 250.000 m³ af fastri klöpp sem gefur liðlega 370.000 m³ af lausu efni á allt að 50.000 m² svæði miðað við 6 m meðalvinnsludýpt. Laust efni sem ekki nýtist gæti orðið allt að 190.000 m³. Samkvæmt svörum framkvæmdaraðila gæti vinnslan náð yfir nær allt námusvæðið. Í matsskýrslu kemur fram að gera megi ráð fyrir að sprengt verði einu sinni á dag hvern virkan dag yfir 18 mánaða tímabil.

Samkvæmt matsskýrslu koma önnur efnistökusvæði sem könnuð voru ekki til álitu fyrir brimvarnirnar þar sem þörf er fyrir hátt hlutfall grjóts yfir 0,3 tonnum. Samkvæmt svörum framkvæmdaraðila er fyrirhugað að verktaki gangi frá þeim hluta efnistökusvæða þar sem vinnslu lýkur, samhliða vinnslunni eða við verklok sem áætluð eru haustið 2002. Skilið verður við hluta námustálsins þannig að auðvelt verði að vinna þar áfram fyrir verkefni sem óhjákvæmilega verður ráðist í síðar við sjóvarnir eða viðgerðir á núverandi brimvörnum.

4.1.2 Aðkomuvegir

Náma í Eldvarpahrauni eldra, svæði 5. Samkvæmt matsskýrslu þarf að leggja 50-100 m langan aðkomuveg frá Nesvegi í námuna.

Náma í Þórðarfellshrauni, svæði 6. Samkvæmt matsskýrslu þarf að byggja upp og lagfæra Nesveg frá Stað að Þórðarfellshrauni á 1,5 km kafla og auk þess þurfi að lagfæra aðkomuveg frá Nesvegi í námuna sem er um 0,5 km langur.

Aðkomuvegum í námur verður við verklok lokað með stórgrýti eða hliði til að hindra umferð ökutækja.

4.1.3 Efnisflutningar

Samkvæmt matsskýrslu er gert ráð fyrir að flytja um 100.000 m³ af efni í eystri brimvarnargarðinn og um 80.000 m³ í vesturgarðinn við Grindavíkurhöfn. Miðað við 15 mánaða virkan vinnslu- og flutningstíma er gert ráð fyrir um 60 þungaflutningabílum á dag við efnisflutninga sé miðað við 20 virka daga í mánuði. Þar af færu um 34 bílar á dag um hafnarsvæðið að eystri garðinum.

Samkvæmt matsskýrslu er gert ráð fyrir að aka efninu eftir Nesvegi. Beygt verður af honum inn á vegslóða í átt að Járngerðarstöðum og þaðan ekið norðan við Litlubót að fyrirhuguðum vesturgarði og áfram um hafnarsvæðið að austurgarði en þar verður komið fyrir grjótlagersvæði. Lagfæra þarf vegslóðann frá Nesvegi að Járngerðarstaðavegi á um 1 km löngum kafla, byggja upp vegslóða á um 400 m kafla frá Járngerðarstaðavegi að fjárhúsum við Litlubót og leggja nýjan veg þaðan á um 400 löngum kafla innan við sjóvörn frá Fornuvör að vesturgarði. Annar möguleiki við flutning efnis í austurgarðinn er eftir Nesvegi út á Víkurbraut, eftir henni til suðurs að Austurvegi og þaðan að varnargarði. Fram kemur að þetta er lengri leið með talsverðri umferð og því ekki talin fýsilegur kostur og að ekki verði ekið um Járngerðarstaðarhverfið þar sem mikill akstur vörubíla sé ekki ásættanlegur fyrir íbúa.

4.2 ÁHRIF Á MENN OG SAMFÉLAG

4.2.1 Landnotkun og landnýting

Samkvæmt matsskýrslu er fjarskiptastöð varnarliðsins á Keflavíkurlflugvelli skammt norðan við fyrirhugaða námu í Eldvarpahrauni eldra. Næstu byggingar eru í 1250 m fjarlægð og syðsta fjarskiptamastríð er um 250 m frá eystri hluta efnistökusvæðisins en um 500 m frá vestari hluta þess. Farið verður að ákvæðum reglugerðar nr. 684/1999 um sprengiefni, en í viðauka VI við reglugerðina er kveðið á um hámarksbylgjuhraða við mannvirki. Um 1 km vestan við fyrirhugaða námu í Eldvarpahrauni eldra er fiskeldisstöð Stofnfisks hf. Meðfram Nesvegi við Eldvarpahraun eldra liggur 22 kV rafstrengur í jörðu og verður tekið tillit til þess við námuvinnsluna samkvæmt ákvæðum reglugerðar nr. 684/1999 um notkun sprengiefna við raflínur. Um 1 km suðaustan við fyrirhugaða námu í Þórðarfellshrauni er starfssemi Íslandslax hf. og Hafrannsóknastofnunarinnar.

Í umsögn Varnarmálaskrifstofu utanríkisráðuneytisins kemur fram að varnarliðið á Keflavíkurlflugvelli lýsi áhyggjum yfir að burðarþol tiltekinna loftneta við fjarskiptastöðina, sem næst eru grjótnáminu sé ekki nægjanlegt, að radíó-bylgjur frá sprengibúnaði við grjótnámið geti hugsanlega truflað starfssemi stöðvarinnar og að radíó-bylgjur frá fjarskiptastöðinni geti haft áhrif á sprengibúnað við grjótnámið. Því óskar varnarliðið eftir upplýsingum um tíðni og sendiorku þess búnaðar sem notaður verður við grjótsprengingar. Lýst er áhyggjum vegna öryggis starfsmanna við sprengingar á þann veg að verði um fjarstýrðan eða vírtengdan sprengibúnað að ræða geti radíó-bylgjur frá fjarskiptastöðinni komið af stað fyrirvaralausum sprengingum.

Í svörum framkvæmdaraðila kemur fram að farið verður að ákvæðum í viðauka IV í reglugerð nr. 684/1999 um öryggisfjarlægðir fyrir sprengiefnageymslur og öryggisfjarlægðir milli sprengistaðar og sendistöðva. Lágmarksfjarlægðir frá námu í Eldvarpahrauni eldra að sendimöstrum varnarliðsins séu um 1600 og 1350 m en reglugerð nr. 684/1999 gefi lágmarksfjarlægð 1000 m fyrir sendi með 150 kW sendiorku við notkun almennra hvellhetta. Með notkun tregra hvellhetta minnkar lágmarksfjarlægð skv. reglugerð í um 400 m. Verktaki muni fá upplýsingar um senditíðni og sendistyrk útvarpsenda varnarliðsins við Grindavík og muni hann taka tillit til útvarpsenda varnarliðsins við val á sprengibúnaði. Framkvæmdaraðili muni koma upplýsingum um þennan búnað á framfæri við Varnarmálaskrifstofu utanríkisráðuneytisins. Fram kemur að sprengivinna verktaka mun taka mið af nálægð við mannvirki varnarliðsins. Hristiskynjarar verða settir upp við viðkvæmustu mannvirkin og þannig skráð og tryggt að hristingur verði innan leyfilegra marka. Farið verður að reglugerð nr. 684/1999, viðauka VI um hámarksbylgjuhraða við mannvirki.

4.2.2 Hávaði, loft-, ryk- og grunnvatnsmengun

Samkvæmt matsskýrslu verður tæpast vart hávaða- og rykmengunar vegna námuvinnslu nema í um 500 m fjarlægð frá vinnslustað í námu. Einnig kemur fram að hljóðmengun, loft- og rykmengun í námu sé bundin við hugsanlegt grjótlflug frá sprengingum, ásamt hugsanlegri mengun vegna ófullkomins bruna sprengiefna og olíuleka af tækjum. Einnig megi gera ráð fyrir rykmengun frá vinnuvélum í námu og á lestunarstöðum vörubíla. Námuvegir og aðrar flutningsleiðir verða rykbundnar og þeim haldið við eftir þörfum á verk tíma. Haft verður samráð við Vegagerðina varðandi akstur og merkingar við innákeyrslur frá námuvegum inn á Nesveg.

Samkvæmt matsskýrslu er ekki talin hætta á mengun vatns af völdum sprengiefna, þar sem einungis verði sprengd um 200 kg á dag og hættulegar og heilsuspillandi lofttegundir eyðist fljótt í lofti og vatni. Fram kemur að fyrirhugað efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra sé utan áhrifasvæðis sjötöku fyrir fiskeldisstöð Stofnfisks hf.

Náma í Þórðarfellshrauni sé á vatnsverndarsvæði sem nýtur verndar samkvæmt 3. flokki í samþykktu Svæðisskipulagi Suðurnesja 1990-2010. Afrennsli í átt að vatnstökusvæði fyrir fiskeldisstöð Íslandslax hf. á Stað sé í innan við 500 m fjarlægð. Fram kemur að tímabundin mengun vatnstökusvæða Íslandslax hf. sé hugsanleg frá sprengiefnum og hugsanlegum olúleka af vinnuvélum. Komi til vinnslu í Þórðarfellshrauni verði val á sprengiefnum og notkun þeirra miðuð við vinnslu á vatnsverndarsvæði samkvæmt reglugerð nr. 684/1999 um sprengiefni.

4.3 ÁHRIF Á MENNINGARMINJAR

Samkvæmt matsskýrslu fundust tvær vörður og vörðubrot á efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra og varða í námu í Þórðarfellshrauni. Fornleifar eru við flutningsleið frá Nesvegi að vestari brimvarnargarðinum. Fornleifar verða skráðar og hjá þeim sneitt við framkvæmdina.

Í umsögn Þjóðminjasafns Íslands kemur fram að fornleifar á því svæði sem hafi verið skoðað verði skráðar og fram komi í matsskýrslu að sneitt verði hjá þeim við vega- og slóðagerð. Fyrirhugað sé að fornleifafræðingur skoði svokallað lagersvæði og út frá því gengið að tillit verði tekið til hugsanlegra fornleifa á því svæði eins og á hinum svæðunum. Með vísan í ofangreint séu ekki gerðar athugasemdir við framkvæmdina.

4.4 ÁHRIF Á GRÓÐUR OG DÝRALÍF

Samkvæmt matsskýrslu eru fyrirhugað efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra og náma í Þórðarfellshrauni lítt gróin og lítið um fuglalíf. Í Eldvarpahrauni eldra er gróður í skvompum í hrauninu og þar mun stök gróðurtorfa spillast, en annars verði þeim hlíft eins og kostur er. Áhrif námuvinnslu á fuglalíf eru talin verða lítil eða óveruleg. Flutningsleið eftir vegslóða frá Nesvegi að vesturgarðinum liggur við svæði sem er á náttúruminjaskrá. Sneitt verður hjá náttúruminjum við framkvæmdina.

4.5 ÁHRIF Á JARÐMYNDANIR OG LANDSLAG

Samkvæmt matsskýrslu er fyrirhugað efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra á nær óröskuðu svæði. Fram kemur að hraunhryggir muni hverfa á 30.000-50.000 m² svæði sem muni lækka um 6-10 m. Ekki eru taldar vera sérstæðar óraskaðar jarðmyndanir á svæðinu sem njóti verndar samkvæmt 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Innsýn verði í námuna frá Nesvegi og til að draga úr sjónrænum áhrifum verði um 50 m breitt óraskað beltí meðfram veginum. Fyrirhuguð náma í Þórðarfellshrauni er á röskuðu svæði þar sem gjallkargi hefur verið unninn ofan af hrauninu. Náman mun dýpka um 6-10 m á allt að 50.000 m² svæði. Ekki verður innsýn í námu frá Nesvegi. Til að draga úr slyshættu í Eldvarpahrauni eldra verða háir námuveggir stallaðir niður við lok verksins m.a. með afgangsefni og gengið frá námusvæðinu þannig að það falli sem best að umhverfinu. Þetta verður gert í samráði við landslagsarkitekt, Náttúruvernd ríkisins, landeigendur og Grindavíkurbæ. Frágangur náma verður í samræmi við 49. gr. laga um náttúruvernd.

Náttúruvernd ríkisins leggst gegn því að efnistaka hefjist nema fyrir liggi áætlun ásamt teikningum um hugsanlegt útlit námusvæðis að efnistöku lokinni. Náttúruvernd ríkisins telur efnistöku í Þórðarfellshrauni álitlegri kost en í Eldvarpahrauni eldra, þar

sem búið er að raska Þórðarfellshrauni með því að fletta megni af gjallkarga ofan af hrauninu. Sjónræn áhrif efnistöku í Þórðarfellshrauni yrðu minni, auk þess sem Eldvarpahraun falli undir a-lið 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd, þar sem um eldhraun frá nútíma sé að ræða og forðast skuli röskun þeirra eins og kostur er

Með svörum framkvæmdaraðila fylgdu loftmyndir af útliti fyrirhugaðra efnistökusvæða í Eldvarpahrauni eldra og Þórðarfellshrauni ásamt kennisniði af áætluðum frágangi. Þar kemur fram að gert er ráð fyrir að nýta úrgangsefni upp við námuvegg og hraunbrún í fláa sem verði í hlutföllum: 1,3 í mismunandi hæð. Um 3-4 m þykkt lag af úrgangsefni verði skilið eftir í námu. Hugsanlegar breytingar verði kynntar og bornar undir eftirlitsráðgjafa Náttúruverndar ríkisins áður en efnistöku lýkur. Vegslóðar á lagersvæðum verða fjarlægðir og svæðin jöfnuð og færð sem næst fyrra horfi. Tekið er undir umsögn Náttúruverndar ríkisins um að sjónræn áhrif yrðu minni af efnistöku í Þórðarfellshrauni en framkvæmdaraðili telur þó að sýnt hafi verið fram á í matsskýrslu að heildarumhverfisáhrif efnistöku úr Eldvarpahrauni eldra séu minni en við efnistöku í Þórðarfellshrauni. Þar vegi þungt að akstur með efni frá námu í Þórðarfellshrauni sé mun meiri en úr námu í Eldvarpahrauni eldra. Sprengja þurfi og meðhöndla mun meira magn efnis í Þórðarfellshrauni vegna óhagstæðari stærðardreifingar grjóts úr námunni auk þess sem gæði grjóts í Eldvarpahrauni eldra eru talin mun betri en gæði grjóts úr Þórðarfellshrauni.

Í frekari umsögn Náttúruverndar ríkisins kemur fram að þau gögn sem fyrir liggja um frágang og útlit efnistökusvæða séu fullnægjandi. Þar er ítrekað að æskilegra sé út frá náttúruverndarsjónarmiðum að nýta til fulls námu í Þórðarfellshrauni.

5. NIÐURSTAÐA SKIPULAGSSTOFNUNAR

Grindavíkurhöfn hefur tilkynnt til athugunar, samkvæmt lögum nr. 106/2000 um mat á umhverfisáhrifum, efnistöku úr námum í Eldvarpahrauni eldra og Þórðarfellshrauni í Grindavíkurbænum fyrir byggingu brimvarnargarða við innsiglinguna í Grindavíkurhöfn. Stefnt er að því að aðeins verði numið efni úr annarri námum í brimvarnir og að framkvæmdir hefjist í maí 2001 og ljúki ekki síðar en í nóvember 2002.

Í matsskýrslu eru kynnt tvö efnistökusvæði og gerð grein fyrir að önnur efnistökusvæði komi ekki til álita við gerð brimvarna í Grindavík. Um er að ræða efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra og námu í Þórðarfellshrauni. Niðurstaða matsskýrslu er sú að bergið í Eldvarpahrauni eldra henti mun betur í brimvarnir en efni í Þórðarfellshrauni, þar þurfi auk þess að vinna minna magn efnis og flutningsleiðir séu styttri en úr námi í Þórðarfellshrauni.

Náma í Þórðarfellshrauni, svæði 6. Náman er staðsett á svæði sem nýtur verndar samkvæmt 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd en yfirborði námunnar hefur þegar verið raskað á liðlega 100.000 m² svæði. Fyrirhugað er að vinna um 250.000 m³ af grjóti eða um 370.000 m³ af lausu efni. Unnið verður á um 50.000 m² svæði niður á 6-10 metra en einnig kemur fram að vinnslan gæti náð yfir allt námusvæðið til að ná því grjótmagni sem þarf til framkvæmdarinnar. Byggja þarf upp og lagfæra Nesveg frá Stað að aðkomuvegi að námum á um 1,5 km kafla en auk þess þarf að lagfæra aðkomuvegin sem er um 0,5 km langur.

Efnistaka úr námu í Þórðarfellshrauni mun hafa einhver áhrif á landslag vegna dýpkunar námu. Skipulagsstofnun fellst á að efnistaka í námum hafi ekki umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér og að þar verði unnt að vinna efni af öllu námusvæðinu sem er 100.000 m². Gætt verði að því að menga ekki vatnstökusvæði Íslandslax hf. við framkvæmdina. Samráð verði haft við Náttúruvernd ríkisins við afmörkun og frágang vinnslusvæðis.

Efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra, svæði 5. Svæðið, um 350.000 m², er á nær óröskuðu landi með töluverðum lággróðri og nýtur verndar samkvæmt 37. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Fyrirhugað er að vinna allt að 200.000 m³ af grjóti eða um 300.000 m³ af lausu efni. Unnið verður á um 50.000 m² svæði niður á 6-10 metra, þ.e. svæði 5b, en þar eru taldar mestar líkur á góðu efni í brimvarnir. Til viðbótar hafa verið afmörkuð tvö um 50.000 m² svæði innan efnistökusvæðis 5, þ.e. svæði 5a og 5c, ásamt um 15.000 m² grjótlagersvæði. Svæði 5a og 5c eru afmörkuð til vara komi eitthvað óvænt upp við frekari námukönnun og grjótvinnslu á svæði 5b. Lagður verður 50-100 m aðkomuvegur frá Nesvegi að námum en ekki er fyrirhugað að vinna efni nær Nesvegi en 50 m. Gert er ráð fyrir að efnistökusvæði í Eldvarpahrauni eldra verði framtíðarnámusvæði fyrir viðhald brim- og sjóvarna við Grindavík.

Efnistaka í Eldvarpahrauni eldra mun hafa áhrif á jarðmyndanir og landslag og raska landslaggerð sem nýtur verndar samkvæmt lögum um náttúruvernd en forðast ber röskun slíkra svæða eins og kostur er. Borkönnun hefur þegar farið fram á svæði 5b og í jaðri svæðis 5a. Skipulagsstofnun telur unnt að fallast á að efnistaka á svæði 5b, sem er um 50.000 m², hafi ekki umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér. Við meðferð málsins hafa hins vegar verið lagðar fram takmarkaðar upplýsingar um efnismagn, efnisgerð, frágang, framtíðarnýtingu og umhverfisáhrif efnistöku af öðrum hlutum

svæðis 5 í Eldvarpahrauni eldra sem eru um 300.000 m². Einnig er takmarkaður rökstuðningur fyrir staðsetningu og stærð fyrirhugaðs grjótlagersvæðis norðan við svæði 5b. Ekki hefur verið sýnt fram á að framkvæmdir vegna efnistöku á þessum svæðum hafi ekki umtalsverð umhverfisáhrif í för með sér. Skipulagsstofnun leggst því gegn framkvæmdum vegna efnistöku úr Eldvarpahrauni eldra utan svæðis 5b. Af framlögðum gögnum framkvæmdaraðila er ljóst að í framtíðinni eru uppi áform um frekari efnistöku úr Eldvarpahrauni eldra. Verði um efnistöku að ræða utan svæðis 5b þarf að meta umhverfisáhrif hennar sérstaklega.

Sprengingar við námuvinnslu í Eldvarpahrauni eldra geta truflað starfsemi fjarskiptastöðvar varnarliðsins á Keflavíkurflugvelli sem er staðsett vestan Grindavíkur. Samráð verði haft við Varnarmálaskrifstofu utanríkisráðuneytisins vegna sprenginga við grjótnám af svæði 5b. Samráð verði haft við Náttúruvernd ríkisins við afmörkun og frágang vinnslusvæðis.

Efnisflutningar. Efnisflutningar á framkvæmdartíma geta valdið óþægindum vegna ryk- og hávaðamengunar. Skipulagsstofnun leggur áherslu á það sem fram hefur komið hjá framkvæmdaraðila um að aðkomuvegir í námur og aðrar flutningsleiðir verði rykbundnar á framkvæmdartíma. Uppfylltar verði kröfur reglugerðar nr. 933/1999 um hávaða vegna framkvæmdarinnar.

Samkvæmt 27. gr. skipulags- og byggingarlaga nr. 73/1997 m.s.b. þarf framkvæmdaraðili að sækja um framkvæmdaleyfi til Grindavíkurkaupstaðar vegna framkvæmdarinnar. Ekkert skipulag er í gildi á svæðinu og þarf Grindavíkurkaupstaður að óska eftir meðmælum Skipulagsstofnunar skv. 3. tl. bráðabirgðaákvæða skipulags- og byggingarlaga vegna veitingar framkvæmdaleyfis fyrir efnisnámi, lagersvæðum og vegagerð. Áður en framkvæmdaleyfi er veitt skal liggja fyrir áætlun um efnistöku sbr. 48. gr. laga nr. 44/1999 um náttúruvernd. Framkvæmdin er háð starfsleyfi heilbrigðisnefndar Suðurnesja.

Niðurstaða

Á grundvelli gagna framkvæmdaraðila lögðum fram við athugun, umsagna, og svara framkvæmdaraðila við þeim fellst Skipulagsstofnun á efnistöku úr námu í Þórðarfellshrauni og efnistöku af svæði 5b í Eldvarpahrauni eldra en leggst gegn efnistöku í Eldvarpahrauni utan svæðis 5b vegna skorts á upplýsingum um umhverfisáhrif framkvæmdarinnar. Niðurstaða Skipulagsstofnunar byggir á því að framfylgt verði þeirri framkvæmdatilhögun og mótvægisáðgerðum sem framkvæmdaraðili hefur lagt til og lýst er í matsskýrslu og 4. kafla þessa úrskurðar og niðurstaða úrskurðarins byggir á.

6. ÚRSKURÐARORÐ

Í samræmi við 11. grein laga um mat á umhverfisáhrifum nr. 106/2000 hefur Skipulagsstofnun farið yfir þau gögn sem lögð voru fram samkvæmt 10. grein sömu laga af hálfu framkvæmdaraðila við tilkynningu ásamt umsögnum og svörum framkvæmdaraðila við þeim.

Með vísun til niðurstöðu Skipulagsstofnunar sem gerð er grein fyrir í 5. kafla þessa úrskurðar er fallist á fyrirhugaða efnistöku úr námu í Þórðarfellshrauni og efnistöku af svæði 5b í Eldvarpahrauni eldra eins og henni er lýst í framlögðum gögnum

framkvæmdaraðila, en lagst er gegn efnistöku í Eldvarpahrauni utan svæðis 5b vegna skorts á upplýsingum um umhverfisáhrif framkvæmdarinnar.

7. KÆRUFRESTUR

Samkvæmt 12. gr. laga nr. 106/2000 má kæra úrskurð Skipulagsstofnunar til umhverfisráðherra. Kærufrestur er til 11. apríl 2001.

Reykjavík, 2. mars 2001.

Stefán Thors

Hólmfríður Sigurðardóttir